

ਆਰ.ਐਸ.

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਪੀ.ਡੀ.ਸਰਮਾ ਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਧਰਮ ਪਾਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਖੇਤਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ-ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

F.A.O. 71/1962

ਮਾਰਚ, 23, 1966

ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ (1948 ਦਾ XXXIV) ਧਾਰਾ 2(12)-ਫੈਕਟਰੀ- ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਕੀ ਇੱਕੋ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਕੀ ਹਰੇਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁੱਲ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐੱਸ.ਸੀ. 519

ਵਾਇਆ, ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(12) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਜਾਣ ਜਾਂ ਹੋਈਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਅਹਾਤੇ ਸਮੇਤ ਕਿਰਾਏ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਤਿੰਨ ਵੱਖਰੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਸਥਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕੋ ਵਸਤੂ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਗਿਆਨ ਯੰਤਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ।

ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਿਗ ਰਾਮ ਸੇਠ, ਜੱਜ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੀਮਾ ਅਦਾਲਤ, ਅੰਬਾਲਾ, ਮਿਤੀ 26 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 1332 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ। ਧਰਮਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਤੋਂ 842 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਜੋ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਸਿਰਫ 666 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੇ.ਐਸ. ਚਾਵਲਾ, ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਕੇ.ਐਲ.ਕਪੂਰ, ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.-ਇਹ ਫੈਸਲਾ 1962 ਦੇ ਦੋ ਐਫ.ਏ.ਓ. ਨੰਬਰ 71 ਅਤੇ 72 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ।

ਖੇਤਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 75(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 1961 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 14 ਦੁਆਰਾ 1659 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ, 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1956 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1961 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਧਰਮ ਪਾਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਮੈਸਰਸ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ (ਇੰਡੀਆ) ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਲਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਅੰਬਾਲਾ ਛਾਉਣੀ, ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ (ਇੰਡੀਆ), ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (12) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 40(1) ਵਿੱਚ। ਰੁ. 1,659 ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਤੋਂ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1959 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1961 ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ

ਧਰਮ ਪਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.)

ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 13(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਫੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੀਮਾ ਅਦਾਲਤ, ਅੰਬਾਲਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ:-

- (1) ਕੀ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਨਿਯਮ 13(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਨਿਯਮ 13.4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ-?
- (4) ਕੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ?
- (5) ਕੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਕਾਰਨ ਹਨ?
- (6) ਰਾਹਤ।

ਨਿਗਮ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਬਾਲਾ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਵਜੋਂ 829 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। 30 ਜੂਨ, 1959 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1961 ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਨਾਲ ਹੀ 13 ਰੁਪਏ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਵਰੀ ਐਕਟ 1890 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ 842 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(12) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੀਮਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1, 3 ਅਤੇ 4 ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮਸਲਾ ਨੰਬਰ 5 ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 1,332 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਰਮਪਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੁ. 666 ਸਿਰਫ਼ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਰਮਪਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ,

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਤਿੰਨ ਮਕਾਨਾਂ ਨੰ: 6268/1, 5514-15/1 ਅਤੇ 5493 ਵਿੱਚ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੜਕ ਸਿਰਫ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 5514-15/1 ਅਤੇ 5493 ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 6268/1 ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਫਰਲਾਂਗ ਦੂਰ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬੇਕਲਾਈਟ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੰਤਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਸ ਬੇਕਲਾਈਟ ਨੂੰ ਸਟੋਵ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮਕਾਨ ਨੰ. 5514-15/1 ਵਿੱਚ ਉਬਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ 10 ਜਾਂ 11 ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਨੰ. 6268/1 ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ "ਰਾਇਤੀ" ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨੇ ਮਕਾਨ ਇੱਕੋ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (12) ਵਿੱਚ "ਫੈਕਟਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਹਾਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਹਦੂਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਵੀਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ, 1923 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਖਾਣ ਜਾਂ ਰੇਲਵੇ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੈਂਡ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਅਹਾਤੇ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਅਰਥ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ) ਭਾਗ IV, 1944 ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਨਾ 322 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

"ਸ਼ਬਦ 'ਅਹਾਤੇ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਘਰਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਂ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੇਵੇਂ, ਡੀਡਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਚੇ ਜਾਂ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਲਨ ਜਾਂ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਅਹਾਤੇ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੇ ਕਿ ਨੇੜੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਧਰਮ ਪਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ (ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.)

ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਕਲਾਈਟ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ *ਮੈਟਰੋ ਮੋਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ* (1) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤੱਥ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇੱਕ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਾਂ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਵਿਸ-ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਢਾਂਚੇ ਬਣਾਏ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋਵਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕੰਮ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕੰਮ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਗਿਆਨ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਮਾਮਲਾ, *ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੁਲੂ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ* (2), ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, *ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੁਲੂ ਨਾਇਡੂ* (3) ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ 20 ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਸਥਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹਨ, ਮਾਲਕ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕੰਮ

(1) 1959 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 160.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਮਦ. 457

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਮਦ. 248

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕੋ ਵਸਤੂ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਗਿਆਨ ਯੰਤਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੀਮਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਮੇਸਰਸ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਅਨ ਟਿੱਬਰ ਵਰਕਸ ਬਨਾਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (4) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 75(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਮ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੈ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕੇ ਜੋ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕੇ। ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਦੁਆਰਾ: ਅਮਨਦੀਪ ਸੂਦ